

- podporovať prijímanie pružnejších riadiacich kódexov, vedúcich k procesom normalizácie, ktoré sú kompatibilné so životným prostredím, aby bola poskytnutá pomoc najmä malým a stredným podnikom v technologických procesoch, ktoré sú tiež ekonomicky platné pri tvorbe nových výrobkov, nových procesov a nových služieb;
- rozvíjať platformu výmen medzi stratégiou z Lisabonu pre vnútorný trh a akčným plánom na roky 2004-2010 pre životné prostredie a zdravie s cieľom rozširovať dialóg expertov medzi všetkými stranami zainteresovanými v procese normalizácie: CEN, CENELEC, ETSI, PME-normalizácia, ANEC (spotrebiteľia), TUTB (zástupcovia pracujúcich), ECOS (environmentálne organizácie), priemysel, distribúcia a služby;
- podporovať rozvoj základnej technickej normalizácie pre nariadenia, ktoré sa týkajú kvality výrobkov a postupov v oblasti poľnohospodárskej a potravinárskej výroby.

Brusel, 15. septembra 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k téme „Prímestské poľnohospodárstvo“

(2005/C 74/12)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 6. júla 2004 podľa článku 29, bodu 2 svojho Vnútorného poriadku uzniesol spracovať stanovisko k téme: „Prímestské poľnohospodárstvo“

Odborná skupina pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a ochranu životného prostredia, poverená prípravou prác, prijala svoje stanovisko dňa 6. júla 2004. (Spravodajcom bol pán CABALL i SUBIRANA).

Výbor schválil nasledujúce stanovisko na svojom 411. plenárnom zasadnutí 15. a 16. septembra 2004 (zasadanie zo dňa 16. septembra 2004) 132 hlasmi „za“. Traja členovia sa zdržali hlasovania.

1. Úvod

1.1 Výrobná činnosť podmienená prímestským prostredím

1.1.1 Problematika prímestských oblastí je predmetom rokovania a záujmu viacerých európskych inštitúcií, okrem iného aj Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru. Táto problematika nadobúda na mnohých miestach EÚ stále väčší význam v dôsledku urbanistického a priemyselného rozvoja, rozvoja podnikania a výstavby komunikačnej a dopravnej infraštruktúry, čím dochádza k vyčleňovaniu týchto oblastí na úkor poľnohospodárskych výrobných plôch, ako aj k vzniku čím ďalej tým väčšiemu počtu poľnohospodárskych plôch v okrajových polohách alebo nepoužiteľných z hľadiska konkurencieschopnosti.

1.1.2 Poľnohospodárstvo v prímestských oblastiach je podmienené mestským prostredím, v ktorom sa realizuje a ktorého negatívne vplyvy sťažujú jeho hospodárske prežitie. Tieto negatívne dopady sú najdôležitejšími príčinami zhoršovania sa životného prostredia týchto území a zhoršujú sociálne vzťahy medzi mestom a vidiekom. Tým dochádza k vzdalovaniu mesta a vidieka, čo môže predstavovať vážne nebezpečenstvo pre budúcnosť poľnohospodárskej činnosti.

1.1.3 K obvyklým problémom poľnohospodárstva v prímestskej oblasti sa pridáva ešte nový, ktorý sa týka zacho-

vania poľnohospodársky nevyužívaných voľných plôch okolo miest. Uplatňuje sa tu spôsob chápania priestoru ako „tematického parku“, podľa ktorého pôsobí všetko umelo, vytrhnuté zo súvislosti a neosobne a zdôvodňuje sa estetickými kritériami založenými na mylných predstavách o zachovaní biologickej rozmanitosti, prípadne na pojmoch krajiny, v ktorej poľnohospodárstvo hrá len vedľajšiu úlohu, alebo slúži iba k folklórnym účelom.

1.1.4 V spoločnej poľnohospodárskej politike (CAP – Common Agriculture Policy) EÚ sa propaguje nutnosť diverzifikácie vedenia poľnohospodárskych podnikov pomocou činností, ktoré majú poľnohospodárom priniesť nové príjmy. Pritom však musí byť jasné, že bez poľnohospodárstva neexistuje ani žiadna poľnohospodárska krajina, t.j. krajina s poliami, zvieratami, lúkami a predovšetkým s poľnohospodármi.

1.1.5 Všetky tieto faktory (tlak na urbanizáciu, tendencia k poľnohospodárstvu bez poľnohospodárov a poľnohospodárov a samotná reforma spoločnej agrárnej politiky – CAP) vedú k značným problémom z hľadiska kontinuity a stability prímestského poľnohospodárstva (ktoré je oveľa výraznejšie než v iných podobných agroklimatických oblastiach, takže nebezpečenstvo, že poľnohospodárska činnosť úplne vymizne, je tu podstatne vyššie).

1.1.6 K strate obrábateľnej pôdy pristupujú ešte ťažkosti, ktoré pre podniky vyplývajú z toho, že v jednotlivých členských štátoch EÚ nie sú žiadne jednoznačné právne predpisy na reguláciu trhu s úžitkovými plochami a poľnohospodárske nájomné zmluvy, a tým ani žiadny trh pre obrábateľnú pôdu, čo sťažuje začleňovanie mladých poľnohospodárov alebo zväčšovanie poľnohospodárskych prevádzok. Mnohí verejní alebo súkromní vlastníci pozemkov blokujú trh pre úžitkové plochy, na ktorých neprenajímajú žiaden pozemok poľnohospodárom, pre ktorých je poľnohospodárstvo hlavnou zárobkovou činnosťou. Táto špekulácia s pôdou predstavuje jednu z najväčších záťaží pre budúcnosť mnohých poľnohospodárskych podnikov v prímestských oblastiach. Členské štáty EÚ musia proti špekuláciám bojovať príslušnými právnymi predpismi.

1.1.7 Poľnohospodárske oblasti, ktorým sa nevyhli zmeny v poľnohospodárstve v posledných rokoch, sa vyznačujú hodnotami a určitými funkciami, čo ich robia, alebo nerobia vhodnými pre vykonávanie určitých aktivít.

1.2 Omnoho viac ako iba hospodárska činnosť

1.2.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV), ktorý je veľmi zainteresovaný v otázkach rozvoja vidieka, a ktorého sa týka zaistenie udržateľnosti hospodárskeho, ekologického a sociálneho rozvoja vidieckych oblastí v Európe, poukazuje na to, že environmentálne, sociálne a hospodárske funkcie, ktoré taktiež plnia poľnohospodárske plochy, majú v prímestskej oblasti väčší význam ako v inde. Poľnohospodárske plochy tu slúžia veľkým aglomeráciám ako zelené pľúca; sú potrebnou súčasťou územného plánovania, pretože zabraňujú neobmedzenému rastu miest, vytvárajú voľné plochy v krajine a robia mestské prostredie vhodné pre život. Ich hospodárska funkcia, ktorá je základom pre zachovanie a budúce perspektívy poľnohospodárskych oblastí, je naproti tomu oslabovaná tlakom urbanizácie, ktorému je vystavená a malým produktívnym významom, ktorý sa im priznáva v celkovom rámci ekonomiky prímestských oblastí.

1.2.2 EHSV prijal za svoju prvú zásadu konferencie v Salzburgu: Neexistuje žiadne poľnohospodárstvo bez živej vidieckej krajiny a žiadna živá krajina bez poľnohospodárstva⁽¹⁾. Z toho vyplýva, že skutočnými protagonistami prímestských vidieckych oblastí sú a musia byť v prvom rade poľnohospodári, pre ktorých je poľnohospodárstvo hlavnou zárobkovou činnosťou, pričom EHSV uznáva tiež dôležitú úlohu, ktorú v mnohých prímestských oblastiach hrajú poľnohospodári, čo sa poľnohospodárstvom zaoberajú len ako vedľajšou činnosťou.

1.3 Poľnohospodárstvo medzi obmedzujúcimi faktormi a šancou v heterogénnom dynamickom prostredí

1.3.1 EHSV si je vedomý ťažkostí, čo sa týka jednoznačnej definície pojmu „prímestská oblasť“ vzhľadom na jej mimoriadnu rôznorodosť a dynamiku. Prímestská oblasť je predovšetkým rozhranie medzi životom na vidieku v užšom slova zmysle a životom v meste. Vykazuje síce podstatné znaky

života na vidieku, ale súčasne poskytuje atraktivnosť života v meste.

1.3.2 Spoločným znakom prímestských oblastí je ich povážlivá situácia okrem iného na regionálnej, ekonomickej a sociálnej úrovni a skutočnosť, že sú osídlené na periférii mestských aglomerácií. Práve poľnohospodárstvo vykonávané ako hlavná zárobková činnosť v týchto oblastiach sa označuje ako „prímestské poľnohospodárstvo“. Okrem tohto poľnohospodárstva ako hlavnej zárobkovej činnosti existujú iné činnosti spojené s pestovaním poľnohospodárskych plodín, ktorých ciele spočívajú v rekreácii, terapeutiky, pedagogiky atď. alebo v oblasti formovania krajiny a záhrad a starostlivosti o ne atď. Také činnosti nadobúdajú v jednotlivých regiónoch členských štátov mimoriadny význam.

1.3.3 Tieto vidiecke oblasti sa vyznačujú zvláštnymi obmedzujúcimi problematickými situáciami, ktoré sa odlišujú od iných vidieckych oblastí a ohrozujú ich pokračovanie v budúcnosti.

1.3.4 Na druhej strane však vykazuje prímestské poľnohospodárstvo často tiež vlastné prednosti, ktoré sa dajú čo najlepšie využiť: šance, ktoré poskytuje jeho blízkosť k odbytovému trhu, rastúce povedomie spotrebiteľov o kvalite a bezpečnosti potravín a spoločenský dopyt po nových činnostiach (voľný čas, vzdelávanie, osвета o životnom prostredí, ekoturistika a i.). Tieto nové komplementárne činnosti môžu prispieť k diverzifikácii prevádzkového rizika a k zlepšeniu poľnohospodárskych príjmov.

1.3.5 V tomto zmysle článok 20 nariadenia (ES) č. 1257/1995 Rady zo dňa 17. mája 1999 o podpore rozvoja vidieku za pomoci Európskeho fondu EAGGF (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund) stanovuje: „K znevýhodneným oblastiam možno priradiť tiež ďalšie územia, ktoré sa vyznačujú zvláštnymi nevýhodami a na ktorých by mala naďalej pokračovať poľnohospodárska produkcia, pokiaľ je to potrebné, a to prípadne so zvláštnymi úlohami pre udržiavanie alebo zlepšovanie životného prostredia, zachovanie vidieckeho životného priestoru a jeho vhodnosti pre cestovný ruch alebo z dôvodov ochrany pobrežia.“ Toto podporuje požiadavka EHSV, aby sa prímestské poľnohospodárske oblasti s prímestským poľnohospodárstvom považovali za „územia vyznačujúce sa zvláštnymi nevýhodami“.

1.3.6 Agenda 2000 a posledné predbežné preskúmanie spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP) dali tejto základnej línii nové impulzy.

1.3.7 V preambule záverov zo Salzburgskej konferencie sa zdôrazňuje, že sa „európskym poľnohospodárom musí pomôcť, aby plnili svoje multifunkčné úlohy ako udržiavateľa krajiny a výrobcovia orientovaní na trh v celej EÚ“⁽²⁾. Toto odporúča aj EHSV vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy (spravodajca: pán BROS) ohľadom druhého piliera spoločnej poľnohospodárskej politiky: „perspektívy úpravy politiky rozvoja vidieckych území (v nadväznosti na konferenciu v Salzburgu)“⁽³⁾.

⁽¹⁾ Doslova: „Živá vidiecka krajina je pre poľnohospodárstvo nevyhnutná, ako aj poľnohospodárstvo je nevyhnutné pre živú vidiecku krajinu.“ – Záver druhej európskej konferencie o rozvoji vidieka zo dňa 12. – 14. novembra 2003 v Salzburgu; MEMO/03/236.

⁽²⁾ Viď poznámku pod čiarou 1.

⁽³⁾ CESE 961/2004 – NAT/243.

2. Ciele pre udržanie a ďalší rozvoj prímestského poľnohospodárstva

2.1. V stanovisku z vlastnej iniciatívy nazvanom „Metropoly: sociálno-ekonomické začlenenie v budúcej Európe“⁽⁴⁾ (spravodajca: pán VAN IERSEL) sa pre EHSV prímestské poľnohospodárstvo vyznačuje všeobecne známymi obmedzujúcimi faktormi a vlastnými, jednoznačne zistiteľnými a definovateľnými zvláštnosťami. Pre mimoriadne ťažkosti, ktoré sú tým spôsobené, sú potrebné konkrétne opatrenia, aby sa zachovali, vytvárali a obhospodarovali územia s poľnohospodárskou výrobou. Výbor k tomu navrhuje vytvoriť mechanizmy a nástroje pre ochranu a ďalší rozvoj prímestských poľnohospodárskych oblastí.

2.2. *Cieľ 1: Uznanie prímestských oblastí s poľnohospodárskou výrobou zo strany spoločnosti, politickej scény a správy ako vidieckych území s mimoriadne obmedzujúcimi ťažkosťami.*

2.2.1 Podpora aktívnej, vysoko výkonnej siete „prechodných miest“

2.2.1.1 EHSV konštatuje, že „urbanizácia“ územia Spoločenstva nadobúda stále väčšiu rýchlosť. Rozširujúca sa urbanizácia rozptýlene preniká do priestoru s trvalou, nenávratnou stratou úrodnej pôdy, ktorá je dôležitou súčasťou prímestských oblastí.

2.2.1.2 Strata poľnohospodárskeho využívania pôsobí nielen na odvetvie poľnohospodárstva, ale má tiež dôsledky pre zachovanie prírodných zdrojov, udržanie kvality života obyvateľov miest a vyvážené územné plánovanie.

2.2.1.3 Pre vyvážené, trvalé európske územné plánovanie je z hľadiska EHSV nutné vybudovať **aktívnu a vysoko výkonnú sieť z „prechodných miest“**, ktoré ani nie sú tak veľmi vymedzené počtom obyvateľov, ako funkciou sprostredkovateľa medzi vidieckymi a mestskými oblasťami na ich záujmovom území.

2.2.1.4 Takáto „prechodná“ sieť je možná len vtedy, ak poskytuje poľnohospodárske a prírodné plochy, inými slovami: prímestské oblasti, ktoré okrem iného plnia deliace funkcie medzi zastavanými priestormi a spojovacie funkcie medzi prírodnými plochami a tým posilňujú vlastný charakter obcí, chránia rozmanitosť druhov a umožňujú životaschopnú poľnohospodársku výrobu.

⁽⁴⁾ CESE 968/2004 – ECO/120.

2.2.2 Uznanie významu poľnohospodárstva pre vzťah mesto/vidiek

2.2.2.1 Pre EHSV musí byť úplne jasne na prvom mieste **spoločenské, politické a administratívne uznanie existencie vidieckych / mestských (prímestských) oblastí s poľnohospodárskou výrobou a ich mimoriadne problematická situácia, ako aj úlohy, ktoré im prináležia vo vzťahu mesto - vidiek.**

2.2.2.2 Ako referencie pre uznanie prímestských poľnohospodárskych oblastí a poľnohospodárskej výroby, ktorá sa na nich uskutočňuje, je potrebné po prvé skúmanie problémov, s ktorými tieto oblasti zápasia a ktoré tiež z nich vyplývajú a po druhé **obsiahla analýza hodnôt spojených s týmito oblasťami** (voda, krajina, rozmanitosť druhov, architektúra, agrárna štruktúra atď.), **ako aj** ekonomicko-politické, environmentálno-politické a sociálno-politické **funkcie**, ktoré musia plniť tieto oblasti v závislosti na momentálnych hodnotách.

2.2.3 Upriamenie pozornosti ako prostriedok uznania

2.2.3.1 V spoločnosti sa musí vytvoriť **povedomie o hodnote pôdy ako obmedzeného prírodného zdroja** a spoločného dedičstva, ktoré sa dá len ťažko znovu získať, keď sa už raz zničí. Pre centripetálny rast miest je preto nutné zahájiť programy pre likvidáciu a opätovné získanie nevyužitých mestských oblastí a priemyselných plôch, ktoré zabraňujú zabetónovaniu čím ďalej tým viacerých stavebných pozemkov a vydať špecifické právne predpisy zamerané na boj proti špekulácii s poľnohospodárskymi plochami rozšírenej v okrajových zónach mnohých európskych miest.

2.2.3.2 Aby sa dosiahlo spoločenské, politické a administratívne uznanie v rámci celej Európy, EHSV navrhuje uskutočniť **spoločnú akciu pre prímestské poľnohospodárske oblasti** a poľnohospodársku výrobu uskutočňovanú na nich, pomocou ktorej by sa uznali ich hodnoty a funkcie a vytvorili predpoklady na to, aby sa každý členský štát mohol postarať o vlastné právne predpisy, ale tiež o základy spoločných kritérií na ich ochranu a ďalší rozvoj.

2.3 *Cieľ 2: Ochrana prímestských poľnohospodárskych oblastí pred začleňovaním do procesu urbanizácie na základe plánovania, územného plánovania a vytvárania obcí.*

2.3.1 Podľa názoru EHSV pre zachovanie prímestských poľnohospodárskych oblastí nestačí, keď ich pojmovo uzná spoločnosť a politická scéna a keď sa voči nim stavia prístupne, ale je nutné, aby všetky členské štáty **mali a používali nástroje pre obhospodarovanie prímestských poľnohospodárskych plôch** zamerané na úlohy poľnohospodárskych plôch ničených špekulatívnymi procesmi.

2.3.2 Podľa názoru EHSV je potrebné vytvoriť nástroje pre správu poľnohospodárskej pôdy vychádzajúce z **piatich** pilierov:

- a) Využívanie právnych **nástrojov územného plánovania, urbánnej správy** - na európskej, národnej a regionálnej úrovni – a **využívania poľnohospodárskej pôdy** na národnej a regionálnej úrovni, ktoré zahŕňujú opatrenia na zaochádzanie s prímestskými poľnohospodárskymi oblasťami a plnenie stanovených úloh poľnohospodárskej politiky a sťažujú opätovné využívanie poľnohospodárskych plôch na iné účely;
- b) Využívanie právnych a transparentných nástrojov pre úpravu otázky, aby súkromní a verejní vlastníci na základe nájomných zmlúv **dočasne prenechali poľnohospodárske plochy do užívania** poľnohospodárom, pre ktorých je poľnohospodárstvo hlavnou zárobkovou činnosťou, za účelom agrotechnického a/alebo chovateľského využívania pôdy, ktoré zvyšujú rentabilitu poľnohospodárskej výroby;
- c) Zabraňovanie, aby sa nadmerne nezdaňovala pôda určená pre poľnohospodársku činnosť v týchto zónach, aplikujúc na ňu daňové podmienky, ktoré sú rovnaké ako v prípade zdaňovania priemyselných a/alebo obytných mestských zón;
- d) **Posilnenie a/alebo opätovná stimulácia komunálnych iniciatív** podľa zásady subsidiarity (zodpovednosť miestnej správy a miestnych politikov) v oblasti územného plánovania miest, a to vždy s použitím suprakomunálnych kritérií, založených na spolupráci medzi územne správnyimi celkami a na teritoriálnej súdržnosti;
- e) **Zavedenie nových finančných kritérií územne správnych celkov, ako napr. koncepcia „chránených poľnohospodárskych plôch“**, u ktorých má prednosť ochrana poľnohospodársky využívanej pôdy pred jej využívaním na výstavbu miest, čo by znížilo závislosť financovania z miestnych daní na iných kritériách;
- f) Účinné a záväzné zavedenie „analýzy vplyvu poľnohospodárstva“ zo strany príslušných poľnohospodárskych orgánov verejnej správy, keď sa plánuje také opatrenie vo vidieckej oblasti, ktoré by mohlo viesť k strate poľnohospodárskych plôch.

2.3.3 Cieľom týchto nástrojov urbanizácie a územného plánovania, využívania poľnohospodárskej pôdy, komunálneho financovania a poľnohospodárskych analýz účinku je ochrana prímestských poľnohospodárskych oblastí pred neustálym dopytom po pozemkoch v meste (pre rast mesta, rozvoj priemyselného odvetvia a odvetvia služieb a tiež pre komunikačnú a energetickú infraštruktúru) a zamedzenie devastácie plôch, ktoré sa dajú použiť ako zámienka, aby sa spochybnila oprávnenosť existencie prímestských poľnohospodárskych plôch a zdôvodnilo ich miznutie.

2.4 Ciel' 3: *Zaistenie dynamického, trvalého rozvoja prímestského poľnohospodárstva a oblastí, v ktorých sa prevádzkuje.*

2.4.1 Podľa názoru Výboru záruka dynamického trvalého rozvoja prímestského poľnohospodárstva a prímestských oblastí, v ktorých sa prevádzkuje, musí byť **výsledkom procesu, v ktorom podstatná úloha prináleží miestnej správe**. Tá sa v ňom okrem regionálnych kritérií plánovania a suprakomunálnych kritérií územného plánovania opiera tiež o **kritéria interkomunálnej správy**.

2.4.2 K tomu je nutné, aby sa jednotlivé prímestské oblasti spojili a založili **organizáciu, ktorej hlavným cieľom bude nielen obhajovanie svojich záujmov, ale tiež dynamická podpora poľnohospodársky využívaných oblastí a poľnohospodárskej činnosti** pomocou suprakomunálnych plánov pre zachovanie, využívanie a obrábanie pôdy.

2.4.3 V tejto organizácii sa zúčastňujú poľnohospodári s cieľom presadzovať **v partnerskej spolupráci** s miestnym spoločenstvom (občanmi a komunálnymi politikmi) a inými zúčastnenými partnermi (vysokými školami, ochrancami životného prostredia a i.) svoje ciele a koordinovať obhospodarovanie poľnohospodársky využívaných oblastí.

2.4.4 Pracovníci s rozhodovacou právomocou zodpovední za prímestské oblasti musia byť konzervatívni vo vzťahu k hodnotám špecifickým pre územie a pokrokoví (**mysliaci dopredu, plní fantázie, kreatívni**) vo vzťahu k návrhom na vývoj funkcií prímestskej oblasti, ako aj veľmi prísni voči riadeniu účelov použitia. Stručne povedané: Musia jednať podľa kritérií stálosti.

2.4.5 Pri obhospodarovaní prímestských poľnohospodárskych oblastí sa musí podľa zásady subsidiarity dosiahnuť spojenie medzi správou a výrobným poľnohospodárskym odvetvím, ktoré zahŕňa skutočnú angažovanosť pre zachovanie rozvoja týchto oblastí a je vyjadrené v **zmluve o trvalom obhospodarovaní pôdy medzi orgánmi verejnej správy a poľnohospodármi**.

2.4.6 **Obhospodarovanie sa musí zakladať na „Koope-račnej sieti“** medzi verejnými a súkromnými aktérmi, ktorí sa aktívne zasadujú o obhospodarovanie a sú organizovaní v určitej „**holdingovej a obhospodarovacej spoločnosti**“. Mali by sa v nej stanoviť ciele a spoločné záujmy, ako aj iniciovať opatrenia zodpovedajúce miestnym okolnostiam a prírodným zdrojom (napr. podpora určitých výrobkov, zavedenie informačných a komunikačných technológií, posilnenie environmentálnej výchovy, ochrana krajiny). Celkovo sa jedná o grémium, ktoré má definovať všeobecné podmienky, dozerať na ich uplatňovanie a pripraviť opatrenia na pomoc a podporu prímestskej oblasti.

2.4.7 Smernicami príslušného postupu by mali byť aj pre prímestské poľnohospodárstvo nasledujúce konštatovania Salzburgskej konferencie: „Budúca politika musí sústrediť podporu EÚ pre vidiecku oblasť za pomoci miestneho partnerstva podľa zásady zhora nadol. [...] Programoví partneri musia dostať široké právomoci, aby na vlastnú zodpovednosť mohli navrhovať a uskutočňovať rozsiahle stratégie založené na vytýčených cieľoch a na výsledkoch“ (zásada 6 a 7 záverov konferencie v Salzburgu ⁽⁵⁾).

2.4.8 Okrem zmlúv o trvalom obhospodarovaní pôdy sa nesmú pustiť zo zreteľa projekty suprakomunálneho obhospodarovania, ktoré na základe priestorových znakov špecifických pre poľnohospodársky využívané oblasti (vidiecko-mestské oblasti) treba chápať ako **projekty v „prechodných oblastiach“** medzi orgánmi verejnej správy a obhospodarovacími spoločnosťami, slúžiace ako opatrenia na zachovanie a obnovu poľnohospodárskych plôch a vytvárajúce interakciu medzi mestom a vidiekom pre generovanie príjmov. Zásadný význam má skutočnosť, že jedna časť z nepoľnohospodárskych príjmov vyrábaných v poľnohospodársky využívaných oblastiach prospieva tiež poľnohospodárskemu odvetviu.

2.4.9 Projekty v prechodných oblastiach musia byť podporované „holdingovými a obhospodarovacími spoločnosťami“ prímestských poľnohospodárskych oblastí a zakladať sa na **viacodvetvových kritériách**. K tomu patria ekonomické aspekty ako uspokojenie spotrebiteľského dopytu zo strany výroby, ekologické aspekty ako obmedzenie následkov výroby pre životné prostredie alebo starostlivosť o krajinu a jej udržovanie, ako aj sociálne aspekty ako plnenie potrieb mestského obyvateľstva (napr. využívanie poľnohospodárskej oblasti na aktivity pod širým nebom a na didaktické účely).

2.4.10 Rozvoj projektov v prechodných oblastiach a zmluvy o obrábaní pôdy, na základe ktorých gestorská spoločnosť zodpovedná za prímestskú poľnohospodársku oblasť predpokladá, že aktéri zúčastnení na obhospodarovaní prímestskej vidieckej oblasti (predovšetkým miestne územne správne celky a poľnohospodárske odvetvie) spracujú a uvedú do platnosti **inštitucionálnu dohodu** s cieľom uskutočňovať potrebné rozsiahle obhospodarovanie tejto oblasti.

2.4.11 Inštitucionálna dohoda medzi miestnymi a regionálnymi územnými správnymi celkami a poľnohospodármi by sa mohla zakladať na sformulovaní všeobecných riadiacich zásad stanovených v „**Charte prímestského poľnohospodárstva**“.

2.4.12 Táto Charta by sa mohla ďalej rozpracovať, aby sa položil dôraz na obojstranné záväzky a aby sa dosiahla jej plynulá realizácia. K tomu by sa mal pripraviť a schváliť „**strategický plán pre obhospodarovanie a trvalý rozvoj**“, v ktorom sa vymedzia základné zásady a strategické požia-

davky a vysvetlia opatrenia uskutočňované pre zachovanie hodnôt a pre ďalší rozvoj funkcií konkrétnej prímestskej poľnohospodárskej oblasti.

3. Závery

3.1 Uskutočňovanie projektov v prechodných oblastiach a dohôd o vzájomných záväzkoch musí byť založené na definovaných kritériách **zmluvy „mesto – vidiek“** vo forme obhospodarujúcich spoločností a mechanizmov pre účasť občanov a poľnohospodárov. Zmluvami sa sledujú tieto ciele:

- a) **Cieľ 1: Príprava regionálnych projektov pre zachovanie a rozvoj prímestských poľnohospodárskych oblastí.** Musia byť vyjadrené v územných plánoch, plánoch urbanizácie a plánoch využitia územia, ako aj v špecifických právnych predpisoch pre riadenie trhu poľnohospodárskych plôch.
- b) **Cieľ 2: Stabilita prímestských poľnohospodárskych oblastí** sa musí zaistiť príslušnými nástrojmi, ktoré čo najviac znížia tlak na tendencie rozširovania miest a na účely využívania nesúvisiace s poľnohospodárskou výrobou a uľahčia poľnohospodárske využívanie pôdy.
- c) **Cieľ 3: Úplné obhospodarovanie** za pomoci gestorskej spoločnosti, ktorá pôsobí ako iniciátor podnetov a podporovateľ prímestských poľnohospodárskych oblastí a zoznamuje občanov s hodnotami týchto prímestských oblastí. Dynamický, trvalý rozvoj sa musí zabezpečiť dohodou o uskutočňovaní **projektov v prechodných oblastiach** a zmluvným vzťahom medzi občanmi, správou a poľnohospodármi v rámci **zmluvy o trvalom obhospodarovaní pôdy**.

3.2 Základom uskutočnenia týchto cieľov sú nasledujúce faktory:

- a) **Aktívna účasť žien a mladých ľudí** na regionálnych projektoch a zmluvách o obhospodarovaní pôdy sa musí zvýšiť s cieľom zaistenia súčasného stavu a zabezpečenia kontinuity v budúcnosti.
- b) **Občania musia byť presvedčení o tom**, že bezpečnosť potravín z poľnohospodárskych výrobkov je zaistená a že obhospodarovanie pôdy je ekologicky nezávadné a sociálne prospešné.
- c) **Voda sa musí v prímestských poľnohospodárskych oblastiach uznať ako konsolidujúci faktor.** K tomu je nutné vytvoriť zvláštne právne predpisy, ktoré – bez ujmy na spotrebe vody pre poľnohospodárstvo – vytvoria novú „kultúru vody“. Jej základné zásady spočívajú v hospodárnom zaobchádzaní s povrchovými a spodnými vodami a v opätovnej úprave čistených odpadových vôd pre poľnohospodárske účely.

(5) Viď poznámku pod čiarou 1.

- d) **Konsolidácia prímestských poľnohospodárskych oblastí sa musí** uskutočniť spoločenským uznaním, že tieto oblasti zápasia s mimoriadnymi ťažkosťami.
- e) Vytváranie nástrojov a **opatrení pre zlepšenie poľnohospodárskych príjmov, zvýšenie efektívnosti infraštruktúry a zlepšenie ponuky služieb pre poľnohospodársku činnosť.**
- f) Podpora **výrobných a odbytových systémov zodpovedajúcich požiadavkám trhu**, najmä zvyšovanie rozmanitosti potravín posilňovaním trvalej, ekologicky priaznivej poľnohospodárskej činnosti, ktorá zachováva kultúrnu identitu a dbá o blaho zvierat.

Brusel 16. septembra 2004

- g) **Šetrné využívanie** zdrojov (predovšetkým pôdy, vody a krajiny) a ich **udržiavanie.**

3.3 S ohľadom na zvlášť problematickú situáciu prímestských poľnohospodárskych oblastí a prímestského poľnohospodárstva v Európe považuje EHSV zriadenie európskeho miesta pre sledovanie prímestského poľnohospodárstva za mimoriadne naliehavé. Prímestským poľnohospodárskym oblastiam a poľnohospodárstvu, ktoré sa tam uskutočňuje, musí poskytnúť európsku víziu a byť referenčným strediskom pre sledovanie a skúmanie situácie a informovanie o situácii prímestského poľnohospodárstva v Európe. Okrem toho má slúžiť ako miesto stretnutí, porád a rozhovorov medzi komunálnymi a regionálnymi správami a rôznymi európskymi organizáciami a bude prezentovať návrhy z vlastnej iniciatívy pre zachovanie a rozvoj týchto prímestských zón a ich poľnohospodárstva.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH
